

LAUSUNTO

12.8.2014

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Viite: Lausuntopyyntö 3.6.2014 VM066:00/2014

Asia: Lausuntopyyntö pienpanimoiden veronalennusta koskevasta muistiosta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveystalittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on 195 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäseninä 66 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Liitteenä SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n lausunto yllä mainitusta asiasta.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Kaarina Tamminiemi, kaarina.tamminiemi@soste.fi, 040 5774614

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas

pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Society for Social and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja lausuu asiasta seuraavaa.

Yleistä

Vuonna 1994 suomalainen käytti alkoholia keskimäärin kahdeksan litraa vuodessa. Vuonna 2012 vastaava luku oli 9,7 litraa. Trendi on myös pidemmällä aikavälillä nouseva. Miesten alkoholinkulutus on reilun sukupolven aikana kaksinkertaistunut ja naisten kulutus jopa kuusinkertaistunut. Suomi kuuluu niihin harvoihin maihin Euroopassa, joissa alkoholinkulutus on kasvanut lähes keskeytyksettä viimeisten 50 vuoden aikana.

Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmakaudella käynnistettiin alkoholilain kokonaisuudistus. Uudistuksen piti tulla voimaan 2015, mutta viimeisimmän tiedon mukaan kokonaisuudistus ei valmistu aikaisemmin arvioidussa aikataulussa. Uudistuksen taustalla oli hallitusohjelman tavoite tehostaa toimia koko väestön ja erityisesti lasten ja nuorten suojelemiseksi päihdehaitoilta. Uudistuksen vähimmäisvaatimuksia oli, että alkoholin saatavuutta ei enää lisätä. Tutkimusten mukaan aikuisten kohdalla hinta- ja veropolitiikka on nopein ja tehokkain keino vaikuttaa alkoholin kokonaiskulutukseen ja sitä kautta haittoihin.

VM:n muistio: nykytilan arviointia pienpanimoiden olutveron osalta

Muistion mukaan Eurooppalaisessa vertailussa pienpanimoiden verokanta on Suomessa korkea, koska Suomen soveltama varsinainen oluen verokanta on EU-maiden korkein. Toisaalta pienpanimoalennusten euromäärät litraa kohden laskettuna ovat eurooppalaisessa vertailussa korkeat. Aivan pienimmille pienpanimoille kompensoidaan pitkälti Suomen korkea olutvero. Suomen olutmarkkinat ovat Euroopan mittakaavassa suhteellisen pienet. Pienpanimoalennus on käytössä 18 EU-jäsenvaltiossa. Muissa korkean olutveron maissa kuten Iso-Britanniassa, Ruotsissa tai Irlannissa, ei myönnetä alennusta ollenkaan (Ruotsi) tai on rajoitettu panimoihin, jotka valmistavat alle 2 miljoonaa litraa (Irlanti) tai 6 miljoonaa litraa (Iso-Britannia).

Suomessa pienpanimoiden tuottaman oluen määrä on kasvanut vuodesta 2004, jolloin nykyisiä veronalennuksia alettiin soveltaa. Kasvu on ollut nopeaa vuodesta 2008 lähtien. Pienpanimo-oluen määrän kasvu on painottunut kolmeen suurimpaan tuotantoportaaseen. Vuonna 2004 pienpanimo-olutta tuotettiin 2,1 miljoonaa litraa, josta verotuen määrä oli 0,7 miljoonaa euroa. Vuoteen 2013 pienpanimoalennukseen oikeutetun oluen tuotantomäärä on noussut noin 14,2 miljoonaan litraan, mikä muodostaa noin kolme prosenttia Suomen olutmarkkinoista. Verotuen määrä on nykyisen pienpanimoalennuksen aikana yli seitsenkertaistunut 5,4 miljoonaan euroon.

Pienpanimot ovat muistion mukaan pitäneet epäkohtana alennuksen päättymiseen liittyvää verokynnystä. Oikeus pienpanimoalennukseen on vain panimoilla, jotka tuottavat enintään

10 miljoonaa litraa olutta. Tuotannon kasvaessa yli 10 miljoonan litran rajan panimo ei saa enää veronalennusta, vaan pienpanimon tuottaman kaiken oluen verorasitus kasvaa kerralla 0,28 euroa litraa kohden. Arvioinnissa on huomattava, että pienpanimoalennuksen tavoitteena on tuotantokustannusten erojen kompensoiminen pienten ja suurten panimoiden kesken.

On esitetty, että pienpanimoille sallitun vuosituotantomäärän nostaminen helpottaisi panimon kasvumahdollisuuksia. Yhtenä epäkohtana on myös pidetty verotuen hallinnointia yrityksissä.

Muistion ehdotukset

Muistiossa ehdotetaan kahta mallia, johon toivotaan otettavan kantaa. Malleissa on muutettu rakennetta, alennusprosentteja ja tuotantorajoja.

Muutosehdotus 1: neljä porrasta

Oluesta suoritettavaa alkoholijuomaveroa alennetaan:

- 1) 50 prosentilla, jos yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 500 000 litraa;
  - 2) 40 prosentilla, jos yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 500 000 mutta enintään 2 000 000 litraa;
  - 3) 30 prosentilla, jos yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 2 000 000 mutta enintään 4 000 000 litraa;
  - 4) 20 prosentilla, jos yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 4 000 000 mutta enintään 10 000 000 litraa.
- Lisäksi pienpanimoksi määriteltäisiin panimo, jonka vuosituotanto olisi korkeintaan 15 miljoonaa litraa.

Muutosehdotus 2: kolme porrasta

Oluesta suoritettavaa alkoholijuomaveroa alennetaan:

- 1) 50 prosentilla, jos yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on enintään 500 000 litraa;
  - 2) 30 prosentilla, jos yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 500 000 mutta enintään 4 000 000 litraa;
  - 3) 20 prosentilla, jos yrityksen kalenterivuoden aikana tuottaman oluen määrä on yli 4 000 000 mutta enintään 10 000 000 litraa.
- Lisäksi pienpanimoksi määriteltäisiin panimo, jonka vuosituotanto olisi korkeintaan 15 miljoonaa litraa.

SOSTEn kommentit muutosehdotuksiin

Haluamme todeta, että pienpanimoalennuksen suunnittelussa tulisi ottaa paremmin huomioon alkoholiveropolitiikan yleiset tavoitteet Suomessa. Käynnistyneessä alkoholilain kokonaisuudistuksessa lähdetään siitä, että alkoholin saatavuutta ei tulisi lisätä miltään osin. Lisärajoitukset tulisi kohdistaa niihin alkoholimarkkinoihin, joita on aiemmin vapautettu ja joissa alkoholin kulutuksen kasvu on ollut suurinta.

Alkoholilain kokonaisuudistuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää monen hallinnonalan toimia mm. valtiovarainministeriö on niissä avainasemassa. Alkoholiin liittyvä elinkeinotoiminta tuottaa taloudellista hyötyä verotulojen ja työllistämisen muodossa, mutta toisaalta myös merkittäviä kustannuksia haittojen muodossa. Alkoholiverotus ja alkoholin saatavuuden rajoittaminen ovat edelleen tehokkaimmat alkoholipolitiikan keinot, joista on olemassa merkittävää tutkimusnäyttöä.

Pienpanimo-oluen osuus on kasvanut jo kolmeen prosenttiin olutmarkkinoista. Mahdollisella pienpanimoiden olutveron alennuksen muutoksella ei pitäisi vaikuttaa kokonaiskulutukseen vaan lähinnä oluen myynnin jakaantumiseen pienten ja suurten panimoiden kesken. Alkuperäinen pienpanimoiden verotuen tarkoitus on ollut kompensoida pienpanimoiden korkeampia kustannuksia ja helpottaa mm. niiden mahdollisuutta työllistää ihmisiä. Nyt pienpanimo-oluen määrän kasvu on painottunut kolmeen suurimpaan tuotantoportaaseen.

Nykyinen verotuen kumulatiivinen laskentatapa on johtanut siihen, että verotuen hyöty säilyy panimon tuotannon kasvaessa, vaikka tuotantokustannukset alenevat litraa kohden. Kumulatiivinen malli on myös työläs ja edellyttää tuotannon seurantaa.

SOSTEn kanta

Pienpanimoiden verovapauden kehittämisessä tulee mielestämme huomioida mm. Suomen alkoholipolitiikka, yleinen taloustilanne, Suomen olutmarkkinoiden pieni koko ja EU-lainsäädäntö.

- 1) valtiontalouden tilanteessa pienpanimoiden verotuki ei saisi kasvaa lähivuosina. Se on jo nyt kasvanut seitsenkertaiseksi viimeisen 10 vuoden aikana.
- 2) emme kannata vuosituotantomäärän 10 miljoonan litran ylärajan korottamista rakennedirektiivin sallimaan 20 miljoonaan litraan pienpanimoalennusta menettämättä, koska yli 10 miljoonaa litraa vuodessa

tuottava panimo ei ole Suomen markkinoilla pienpanimo. Ylärajan nosto ei ole myöskään linjassa alkoholipoliittisten linjausten kanssa. Verotuen laajentaminen tuotannon ylärajaa nostamalla saattaa lisätä ulkomaisen pienpanimo-oluiden tuontia, koska veronalennus tulee myöntää myös Suomeen tuoduille muissa maissa valmistetuille pienpanimo-oluille.

- 3) alennus on alun perin tarkoitettu helpottamaan pienten panimoiden kustannuksia mm. jakelun osalta, jotka muodostuvat tuotettua määrää kohden suhteellisesti korkeammiksi pienissä kuin suurissa panimoissa. Jatkossa pitäisi kiinnittää huomiota siihen, että pienillä panimoilla olisi mahdollisuudet toimia ja työllistää ihmisiä myös muuhun oheistoimintaan kuten majoitustoiminta. Kun panimoiden koko suurenee, ne yleensä keskittyvät lähinnä oluen tuottamiseen, jolloin konekanta suurenee ja työllistävä vaikutus pienenee.
- 4) ehdotetuista malleista 2 malli on pienpanimoiden kannalta selkein ja kumulatiivisuus sinänsä kannatettava, jos voidaan arvioida, ettei muutoksella ole alkoholin kokonaiskulutusta lisäävää ja alkoholiverotuottoja pienentäviä vaikutuksia.
- 5) ehdotamme lisäksi harkittavaksi mallia, jossa kannustettaisiin veronalennuksella pienpanimoita tuottamaan laimeampia kakkosoluita.

Lopuksi

SOSTE lähtee lausunnossaan kansanterveydellisistä näkökohdista. Yli 45 prosenttia juodusta alkoholista Suomessa on olutta ja siksi sen aiheuttamat terveyshaitat ovat mittavat. On tärkeää, että löydetään sellaiset keinot, jossa alkoholin aiheuttamia haittoja voidaan vähentää. Tämä ei ole mahdollista yksittäisillä toimilla vaan tarvitaan monia samanaikaisia toimia ja yhteistyötä eri toimijoiden kesken.